

Zomerganzen **in** Drenthe **in** 2014

Vincent de Boer

Sovon-rapport 2014/46

Zomerganzen in Drenthe in 2014

Vincent de Boer

Sovon-rapport 2014/46
Dit rapport is samengesteld in opdracht van de
Provincie Drenthe

provincie Drenthe

Colofon

© Sovon 2015

Dit rapport is samengesteld in opdracht van de Provincie Drenthe

Wijze van citeren: de Boer V. 2014. Zomerganzen in Drenthe in 2014. Sovon-rapport 2014/46. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Illustratie omslag: Symen Deuzeman

Opmaak: John van Betteray

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
e-mail: info@sovon.nl
website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.

Inhoud

Dankwoord	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	5
2. Werkwijze	7
2.1. Beschrijving van de tellingen	7
2.2. Telgebieden en volledigheid	7
2.3. Gegevensbewerking	8
3. Resultaten	9
3.1. Algemene resultaten	9
3.2. Bespreking per soort	9
3.2.1. Grauwe Gans	9
3.2.2. Grote Canadese Gans	9
3.2.3. Brandgans	9
3.2.4. Soepgans	9
3.2.5. Nijlgans	10
3.2.6. Overige ganzensoorten	10
3.3. Vergelijking met de telling in 2013	10
4. Vergelijking Sovon-telling met WBE-telling juli 2014	13
4.1. Gezamenlijke telling WBE en Sovon	13
4.2. Vergelijking gegevens WBE en Sovon	13
5. Conclusies en discussie	15
Literatuur	16
Bijlagen	17
Bijlage 1. Soortkaarten 2014	17

Dankwoord

Een woord van dank gaat uit naar Jan Vrieling van WBE De Grensstreek voor de gezamenlijke telling.

Dries Oomen, Lara Marx en Erik van Winden (Sovon) hielpen bij het samenvoegen van gegevens-

bestanden en de vervaardiging van de kaarten. Petra Verburg en Kees Koffijberg van Sovon en Karin Uilhoorn en Peter Venema van de Provincie Drenthe voorzagen een eerdere versie van dit rapport van commentaar.

Samenvatting

De zomerganzentelling in 2014 in de provincie betreft de tweede maal sinds 2009 dat de zomerse ganzen in Drenthe door Sovon onder de loep genomen worden. De aanwezigheid van deze ganzen leidt tot schade in de landbouw en geeft soms aanleiding tot hevige discussies tussen landbouwers, jagers, beleidsmakers en natuurbeschermers. Om de discussie te voeden met de juiste gegevens is deze telling uitgevoerd.

Voorafgaand aan de telling zijn door medewerkers van de Provincie Drenthe 30 telgebieden geselecteerd als representatieve steekproef. Het betreft telgebieden verspreid over de provincie, waar zowel veel als weinig ganzen verwacht kunnen worden. De aanleiding voor deze selectie zijn de verschillen tussen de Sovon-telling en de WBE-telling in juli 2013. De geselecteerde telgebieden zijn op zaterdag 19 juli 2014 éénmalig bezocht door vijf Sovon medewerkers. Vrijwel de gehele telling vond plaats door met de auto de telgebieden te doorkruisen. In minder toegankelijke gebieden werd gebruik gemaakt van een fiets of werden te voet insteken gemaakt. De volledigheid van de telling binnen de steekproefgebieden was zeer goed. Er waren geen problemen met onbereikbare terreindelen.

In totaal werden tijdens de tellingen in 30 steekproefgebieden in Drenthe op 19 juli 2014 4.004 ganzen geteld. De Grauwe Gans was met 2.378 individuen de talrijkste soort (ruim 59%). Ook talrijk waren Nijlganzen (1.003) gevolgd door Grote Canadese Ganzen (360). Daarnaast werden kleine aantallen van andere soorten geteld: Kolgans (3), Soepgans (175), Sneeuwgans (2) en Brandgans (83).

Het aantal ganzen in de 30 steekproefgebieden in Drenthe in juli 2014 liet een toename van 17,8% zien ten opzichte van de aantallen in deze gebieden in juli 2013. Deze toename komt grotendeels op het conto van de Grauwe Gans waarvan 358 vogels meer werden geteld. Dit is een toename van 17,7%.

Het ontbrak tot 2014 aan vergelijkbare datasets waarbij voldoende details beschikbaar zijn om de WBE- en Sovontellingen 1 op 1 te kunnen vergelijken. Voor de telling van 19 juli 2014 in Drenthe was vooraf afgesproken dat er zowel stipgegevens beschikbaar zouden zijn van de Sovon-telling als van de WBE-telling. Op deze wijze zijn de aantallen in afzonderlijke telgebieden te analyseren en mogelijke verschillen te verklaren. Helaas bleek na de telling dat de WBE's de gegevens niet op detailniveau beschikbaar konden stellen voor een vergelijking. De aantallen per soort, per WBE zijn voor dit doel niet toereikend.

1. Inleiding

Gezien de huidige belangstelling en problematiek rond overzomerende ganzen is het belangrijk een goed beeld te hebben van de actuele verspreiding van broedende en gedurende het zomerhalfjaar pleisterende ganzen in Nederland. In 2006 is een studie afgerond naar de situatie ten aanzien van zomerganzen in Nederland (van der Jeugd et al. 2006). In 2009 is in de maand juli heel Nederland op zomerganzen geteld. De eerste maal dat er op een dergelijke schaal naar de betreffende soorten in de zomermaanden is gekeken. Recent is een nieuwe studie afgerond naar de aantallen zomerganzen in ons land (Schekkerman 2012), wat een referentie van de provinciale aantallen naar de landelijke mogelijk maakt.

De telling in 2014 in de provincie betreft de tweede maal sinds 2009 dat de zomerse ganzen in Drenthe door Sovon onder de loep genomen worden. De

aanwezigheid van deze ganzen leidt tot schade in de landbouw en geeft soms aanleiding tot hevige discussies tussen landbouwers, jagers, beleidsmakers en natuurbeschermers. Om de discussie te voeden met de juiste gegevens is deze telling uitgevoerd.

In dit rapport wordt verslag gedaan van de resultaten van de telling in Drenthe in juli 2014 en worden de aantallen vergeleken met de aantallen in juli 2013 in deze provincie. Naast het rapport is aan de opdrachtgever een GIS-bestand geleverd waarin alle getelde ganzen met de exacte locatie zijn opgenomen. In tegenstelling tot juli 2013 is niet heel Drenthe bezocht, maar zijn 30 vooraf door de Provincie geselecteerde steekproefgebieden geteld. De telling vond plaats op zaterdag 19 juli 2014, gelijktijdig met de landelijke zomerganzentelling uitgevoerd door terreinbeheerders en WBE's.

2. Werkwijze

2.1. Beschrijving van de tellingen

Voorafgaand aan de telling zijn door medewerkers van de Provincie Drenthe 30 telgebieden geselecteerd, verspreid over de hele provincie. Het betreft telgebieden waar zowel veel als weinig ganzen verwacht kunnen worden. De aanleiding voor deze selectie zijn de verschillen tussen de Sovon-telling en de WBE-telling in juli 2013. Door dezelfde gebieden op dezelfde dag te laten tellen door meerdere partijen hoopt men de in 2013 vastgestelde verschillen te kunnen verklaren (zie hoofdstuk 4). De geselecteerde telgebieden zijn op zaterdag 19 juli 2014 éénmalig bezocht door vijf Sovon medewerkers.

Vrijwel de gehele telling vond plaats door met de auto de telgebieden te doorkruisen. In minder toegankelijke gebieden werd gebruik gemaakt van een fiets of werden te voet insteken gemaakt. Het overgrote deel van de gebieden is vanaf openbaar toegankelijke wegen en paden geteld.

De tellingen werden uitgevoerd tussen circa 6 uur 's ochtends en 3 uur 's middags, wanneer de ganzen voornamelijk op dagrustplaatsen zaten. Vanwege de voorspelde hitte op de teldatum (temperatuur tegen de 35° Celsius) is gekozen voor een vroege start. De op dit vroege tijdstip bezochte gebieden zijn op basis van de ervaring in 2013 geselecteerd op de aanwezigheid van ruiende ganzen (Grote Canadese Gans, Nijlgans) en Soepganzen. Deze vogels verplaatsen zich gedurende de dag niet en zullen dus op een later tijdstip op dezelfde plek verblijven.

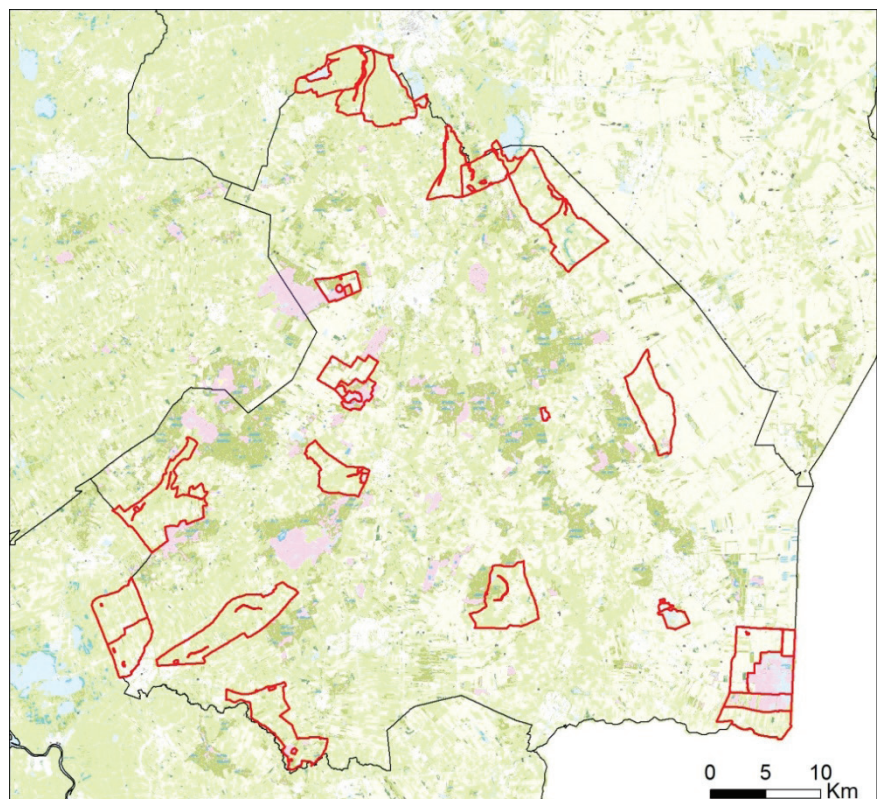
Gebieden werden met behulp van verrekijker en telescoop afgezocht op ganzen en de groepen werden per individu geteld. Regelmatig werd een groep twee keer geteld om de juistheid van de telling te bevestigen. Wanneer het aantal van de twee tellingen ver uiteen lag, werd een derde keer geteld. Van alle aanwezige ganzensoorten werden de aantallen apart geteld en ingetekend op een topografische kaart of ingevoerd op een tablet-pc. Deze werkwijze is vergelijkbaar met de richtlijnen die voor tellingen van ganzen in het winterhalfjaar gelden en zijn ook

opgenomen in het landelijke telprotocol zomertelling ganzen (Hornman *et al.* 2012, Landelijke technische werkgroep zomertelling ganzen 2012).

Zaterdag 19 juli 2014 was een onbewolkte en droge dag. De maximum temperatuur was 34°C (bron: KNMI), daarbij stond een zwakke zuidoostelijke wind. Samengevat waren de telomstandigheden voor de tellers niet erg ideaal om ook groepen ganzen op afstand te determineren en te tellen. Verre groepen zijn voor zover mogelijk dichterbij benaderd, terwijl de ganzen zich in de loop van de ochtend allemaal op en rond water concentreerden.

2.2. Telgebieden en volledigheid

De telgebieden lagen verspreid in de provincie Drenthe (figuur 1). De telgebieden omvatten naast natuurgebieden, rivierdalen, zandafgravingen en recreatiegebieden, ook landbouwgebied en delen van het stedelijk gebied. Alle telgebieden zijn volledig doorkruist op zoek naar ganzen, meestal met de auto, maar waar nodig met de fiets of te voet. Omdat de tellingen overdag plaatsvonden zijn vrijwel geen ganzen op landbouwgronden aangetroffen. Gedurende het zomerhalfjaar foerageren ganzen met

Figuur 1. Ligging steekproefgebieden Drenthe 19 juli 2014.

name in de (vroeg) ochtend, in de avond of zelfs 's nachts op landbouwgronden.

De volledigheid van de telling binnen de steekproefgebieden was zeer goed. Er waren geen problemen met onbereikbare terreindelen.

Tijdens de telling waren vrijwel alle Brandganzen en Grote Canadese Ganzen in de rui en aangenomen mag worden dat er geen grote verplaatsingen van deze soorten zijn geweest tijdens de telling. Dubbeltellingen of onderschatting door verplaatsingen is bij deze twee soorten daarom uitgesloten. Grauwe Ganzen ruien vroeger in het jaar en in juli kan het overgrote deel weer vliegen. Toch zijn de groepen in juli over het algemeen vrij plaatstrouw, grotere verplaatsingen worden vaak pas vanaf augustus vastgesteld. Gedurende de ochtend zochten de meeste Grauwe Ganzen vanwege het warme weer al snel het aanwezige water op. Een groot deel van de

Nijlganzen concentreert zich in juli op gezamenlijke ruiplaatsen, een beeld dat werd bevestigd in 2014.

2.3. Gegevensbewerking

Alle waarnemingen zijn door de tellers binnen de steekproefgebieden (digitaal) ingetekend op een topografische kaart (schaal 1:69.000). Op plekken waar telgebieden van verschillende tellers aan elkaar grenzen is tijdens de telling telefonisch contact geweest. Iedere teller heeft uitsluitend ganzen binnen de grenzen van zijn eigen telgebied geteld. Met behulp van deze basisgegevens zijn alle tellingen ingevoerd in de invoerapplicatie voor de watervogeltellingen van Sovon (Hornman *et al.* 2012). Vervolgens is een GIS-bestand gemaakt. Vanuit het GIS-bestand zijn de verspreidingskaarten, die in dit rapport worden gepresenteerd, vervaardigd.

3. Resultaten

3.1. Algemene resultaten

In totaal werden tijdens de tellingen in 30 steekproefgebieden in Drenthe op 19 juli 2014 4.004 ganzen geteld. De Grauwe Gans was met 2.378 individuen de talrijkste soort (ruim 59%). Ook talrijk waren Nijlganzen (1.003) gevolgd door Grote Canadese Ganzen (360). In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de getelde aantallen per soort. Bijlage 1 geeft per soort de verspreiding in kaartbeelden weer.

Tabel 1. Aantal getelde ganzen per soort in 30 steekproefgebieden op 19 juli 2014 in Drenthe.

Soort	2014
Kolgans	3
Grauwe Gans	2.378
Soepgans	175
Sneeuwgans	2
Grote Canadese Gans	360
Brandgans	83
Nijlgans	1.003
Totaal	4.004

3.2. Bespreking per soort

Hieronder worden de in 2014 getelde soorten en aantallen besproken. In paragraaf 3.3 wordt een aantalsvergelijking gemaakt aan de hand van de gegevens van de provinciale telling van 2013. Deze telling was qua methodiek anders, maar de in 2014 getelde gebieden zijn ook in 2013 volledig geteld.

3.2.1. Grauwe Gans

De Drentse populatie binnen de steekproefgebieden bedroeg in 2014 2.378 vogels.

In 2014 werden Grauwe Ganzen in de steekproefgebieden verspreid over de hele provincie vastgesteld, concentraties bevonden zich in en rond het Hijkerveld en langs de Wapserveense en Vledder Aa (tabel 2). De Grauwe Gans is hiermee verreweg de meest algemene zomergans in Drenthe en kent tevens de meest ruime verspreiding. Natte natuurontwikkeling, zandgaten, recreatieplassen en beekdalen worden in juli bij voorkeur gebruikt door de soort.

Tabel 2. Telgebieden met de hoogste aantallen Grauwe Ganzen op 19 juli 2014.

Telgebied	Aantal
DR2240 Hijkerveld (Diependal)	549
DR3270 Wapserveense en Vledder Aa	361
DR3510 Kolderveense Bovenboer	243
DR5440 Bargerroostveen - Zwartemeer	229
DR5140 Anner Groenlanden - Eexterzandvoort	228

3.2.2. Grote Canadese Gans

De Drentse populatie binnen de steekproefgebieden telde in 2014 360 vogels.

Grote Canadese Ganzen waren in 2014 met name talrijk in de omgeving van Friescheveen, Brunstinger- en Westerse Veld en nabij Annen, hier verbleef 70% van het totale aantal getelde vogels. De ruime omgeving van stad Groningen is een bekend ruigebied voor Grote Canadese Ganzen, met onder andere ruiende vogels van Duitse herkomst (Voslamber 2011).

Tabel 3. Telgebieden met de hoogste aantallen Grote Canadese Ganzen op 19 juli 2014.

Telgebied	Aantal
GR3431 Friescheveen	128
DR3340 Brunstinger- en Westerse Veld	82
DR5110 De Groeve - Annen	36
DR5440 Bargerroostveen - Zwartemeer	34
DR4272 Grote Rietplas	21

3.2.3. Brandgans

De Drentse populatie binnen de steekproefgebieden telde in 2014 83 vogels. Het voorkomen van de Brandgans in de provincie Drenthe was sterk geconcentreerd ten westen van de stad Groningen, het betreft hier lokale broedvogels (archieff Sovon). Vrijwel alle vogels werden vastgesteld in telgebied GR3431 Friescheveen (65 exemplaren). In telgebied DR3340 Brunstinger- en Westerse Veld werden 16 exemplaren geteld. De overige twee vogels bevonden zich in telgebied GR3531 Midlaren – De Groeve.

3.2.4. Soepgans

De Drentse populatie binnen de steekproefgebieden telde in 2014 175 vogels. De verwilderde nazaat van

de tamme boerderijgans, werd veelal vastgesteld in afzonderlijke groepen, maar ook her en der eenlingen tussen Grauwe Ganzen. Groepen bevonden zich verspreid over de provincie maar vooral nabij bebouwing.

Tabel 4. Telgebieden met de hoogste aantallen Soepganzen op 19 juli 2014.

Telgebied	Aantal
DR5140 Willemskanaal - spoorlijn	53
GR3531 Midlaren - De Groeve	29
DR4271 Kleine Rietplas	26
DR5240 Exloosche Landen	19
DR3640 Stapelveld - Nolderveld	14

3.2.5. Nijlgans

De Drentse populatie binnen de telgebieden telde in 2014 1.003 vogels. Grote concentraties werden verspreid over de provincie vastgesteld in telgebieden met zandgaten en (recente) natuurontwikkeling (tabel 5). In de andere telgebieden werden verspreid kleine groepjes gezien.

Tabel 5. Telgebieden met de hoogste aantallen Nijlganzen op 19 juli 2014.

Telgebied	Aantal
DR3340 Brunstinger- en Westerse Veld	232
DR1550 noordwest van Zuidlaren	174
DR2381 zandgat Ellertshaar	111
DR5110 De Groeve - Annen	86
DR5140 Willemskanaal - spoorlijn	71

3.2.6. Overige ganzensoorten

Behalve de vijf hierboven besproken algemene soorten, werden nog twee soorten ganzen in kleinere aantallen vastgesteld. Deze soorten worden hieronder kort besproken.

In totaal werden drie Kolganzen geteld. Dit betrof een solitair exemplaar tussen Soepganzen in telgebied DR4271 Kleine Rietplas en een duo in telgebied DR1160 Polder Peize- en Eeldermade.

Er werden twee Sneeuwganzen waargenomen, beide solitair tussen andere ganzensoorten. De vogels verbleven nabij Groningen in telgebied GR3431 Friescheveen en GR3531 Midlaren – De Groeve.

3.3. Vergelijking met de telling in 2013

In deze paragraaf worden voor de talrijkste drie soorten (Grauwe Gans, Nijlgans en Grote Canadese Gans) de resultaten van de meest recente telling vergeleken met de telling van 2013 (de Boer 2013). Deze drie soorten waren in 2014 goed voor ruim 93% van het totaal aantal getelde ganzen in Drenthe.

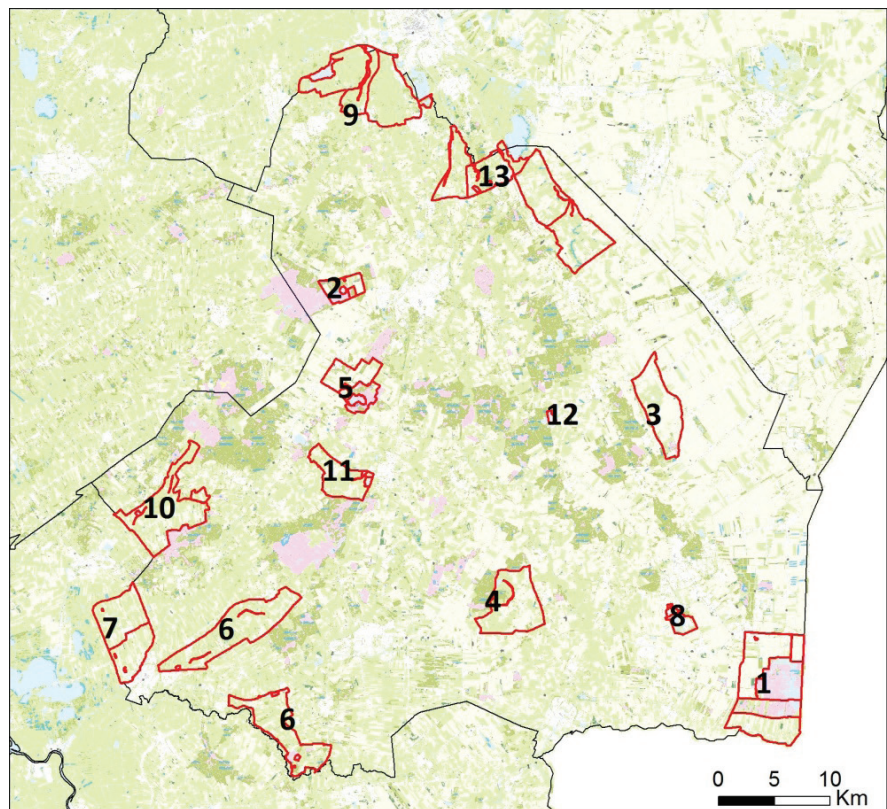
Voor de vergelijking zijn de gegevens van de telling van 2013 geprojecteerd op de getelde steekproefgebieden in 2014. Doordat de gegevens in 2013 op stipniveau zijn verzameld geeft dit een goede vergelijking. De ganzen die in 2013 buiten de huidige steekproefgebieden zaten zijn bij deze vergelijking buiten beschouwing gelaten. Er wordt bij iedere soort gerefereerd welk percentage van de in 2013 in geheel Drenthe getelde vogels zich binnen de steekproefgebieden bevond.

Tabel 6. Aantallen Grauwe Gans, Grote Canadese Gans en Nijlgans in 13 regio's in Drenthe in juli 2013 en 2014.

Regio	Grauwe Gans		Grote Canadese Gans		Nijlgans	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
1. Bargerveen	114	302	77	37	58	139
2. Esmeer	31	34	0	0	2	0
3. Exloosche Landen	0	2	0	0	0	4
4. Geeserveld	211	172	9	0	0	43
5. Hijkerveld	0	549	7	13	0	14
6. Meppel-oost	85	212	0	0	21	21
7. Nijeveen	227	282	0	4	8	5
8. Rietplas	0	5	0	21	28	25
9. Onlanden	678	130	139	139	87	51
10. Wapserveensche Aa	585	361	0	0	14	13
11. Westerseveld	0	37	38	82	234	232
12. Zandgat Ellertshaar	0	0	0	0	119	111
13. Zuidlaren	89	292	0	64	167	346

Omdat een vergelijking per telgebied onoverzichtelijk wordt zijn de 30 steekproefgebieden samengevoegd tot dertien regio's (tabel 6 & figuur 2).

Het totaal aantal ganzen in de 30 steekproefgebieden in Drenthe in juli 2014 liet een toename van 17,8% zien ten opzichte van de aantallen in deze gebieden in juli 2013. Deze toename komt grotendeels op het conto van de Grauwe Gans waarvan 358 vogels meer werden geteld. Dit is een toename van 17,7% (zie figuur 1). Deze toename trad niet gelijkmatig in alle regio's op. De grootste toename was te zien rond het Hijkerveld (2013: 0, 2014: 549), rond het Bargerveen (2013: 114, 2014: 302), regio Zuidlaren (2013: 89, 2014: 292) en ten oosten van Meppel (2013: 85, 2014: 212). In de eerste twee gebieden bevonden zich flinke groepen in recent ontstane natte natuur. In de Onlanden werden in 2014 aanzienlijk minder Grauwe Ganzen geteld (2013: 678, 2014: 130). Dit was ook het geval langs de Wapserveensche Aa (2013: 585, 2014: 361). Mogelijk speelt veruiging in het eerste gebied een rol, alle groepen bevonden zich op recent gemaaid perceel. Uitwisseling met de, relatief dichtbij gelegen, gebieden rond Zuidlaren hoort daarbij tot de mogelijkheden. Een dergelijke afname is ook vastgesteld in veruigende natuurontwikkelingsgebieden in de Gelderse Poort (archief Sovon). Bij Eextloo werd van drie geringde Grauwe Ganzen de gekleurde halsband met unieke code afgelezen, deze vogels bleken in 2012 langs het Zuidlaardermeer te zijn geringd. Deze waarneming ondersteunt de aanname dat in juli vooral lokale (broed)vogels aanwezig zijn in de provincie. Naast de toename van de aantallen bleek de verspreiding ten opzichte van 2013 iets toegenomen. De meeste vogels bevonden zich op of nabij water, waarbij het droge en zeer warme weer tijdens de telling mogelijk zorgde voor een meer geconcentreerd voorkomen. Van de 13 regio's moest alleen Zandgat Ellertshaar het geheel zonder Grauwe Ganzen stellen. Nieuw ten opzichte van 2013 was het voorkomen van kleine aantallen in de regio's Exloosche Landen (2 exemplaren), Rietplas (5) en Westerse Veld (37). In juli 2013 werden in de 30 steekproefgebieden 2.020 Grauwe Ganzen geteld, dit betrof 93% van de

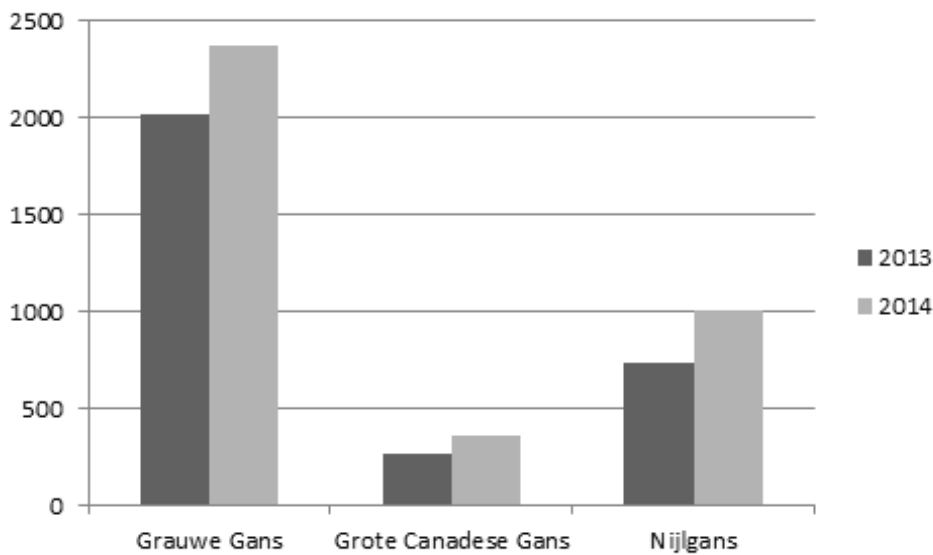

Figuur 2. Ligging van de dertien regio's binnen de Provincie Drenthe.

totale aantallen tijdens dezelfde telling in de hele provincie. De dekking van de aantallen Grauwe Ganzen in de provincie Drenthe is met de 30 steekproefgebieden zeer goed te noemen.

De Grote Canadese Gans liet in Drenthe een toename van ruim 33% zien ten opzichte van 2013 (zie figuur 1). In 2013 werden 270 vogels geteld tegenover 360 in 2014. De verspreiding was in grote lijnen gelijk aan die in 2013, de toename vond in alle regio's plaats. De soort werd in zeven van de twaalf regio's waargenomen. In juli 2013 werden in de 30 steekproefgebieden 270 Grote Canadese Ganzen geteld, dit betrof 80% van de totale aantallen tijdens dezelfde telling in de hele provincie. De dekking van de aantallen Grote Canadese Ganzen in de provincie Drenthe is met de 30 steekproefgebieden redelijk te noemen. De soort komt geconcentreerder voor dan de Grauwe Gans.

De Nijlgans liet ten opzichte van 2013 toename van 35,5% zien (figuur 3). In 2013 werden 740 vogels geteld, in 2014 1.003. De verspreiding was in beide jaren grotendeels hetzelfde, alleen in de regio Esmeer werden in 2014 geen Nijlganzen gevonden. In 2013 werden op het Esmeer twee vogels geteld. De meeste vogels bevonden zich op zandige oevers nabij grote wateroppervlakten, waar waarschijnlijk gezamenlijk de vleugelruï wordt doorgemaakt (de Boer 2013).

Figuur 3. Aantallen van Grauwe Gans, Grote Canadese Gans en Nijlgans in 30 steekproefgebieden in de Provincie Drenthe in 2013 & 2014.

Opvallende toenames vonden plaats in de regio Bargerveen (2013: 58, 2014: 139), navraag leerde dat hier in 2014 opmerkelijk meer vogels aanwezig waren dan in eerdere jaren (mondelinge mededeling M. Geertsma). In de regio Zuidlaren namen de aantallen toe van 167 naar 346 en ook in de Onlanden was een toename evident (2013: 87, 2014: 138). In juli 2013 werden in de 30 steekproefgebieden 740 Nijlganzen

geteld, dit betrof 74% van de totale aantallen tijdens dezelfde telling in de hele provincie. De dekking van de aantallen Nijlganzen in de provincie Drenthe is met de 30 steekproefgebieden redelijk te noemen. De soort komt zowel erg geconcentreerd voor op ruiplaatsen (grote aantallen) als verspreid in andere habitats (voornamelijk lokale broedvogels).

4. Vergelijking Sovon-telling met WBE-telling juli 2014

Na afloop van de telling in 2013 bleek er verschil te zijn tussen de aantallen vastgesteld door Sovon en de WBE's, die in dat jaar de provincie ook vlakdekkend telden. Een kleine analyse van de totale aantallen per afzonderlijke WBE afgezet tegen de aantallen van Sovon bracht niet aan het licht waar deze verschillen vandaan kwamen, grotendeels door het ontbreken van detailgegevens in de WBE-telling. Er waren zowel WBE's met hogere als lagere aantallen vergeleken met de Sovontelling.

Een recente analyse van WBE en Sovon-tellingen door Alterra bracht verschillen in telmethodiek, dekingsgraad en validatie van de aantallen achteraf aan het licht (Ebbing et al 2014). In de WBE-dataset van 2013 bleken enkele duidelijke dubbeltellingen aanwezig (geen validatie op aangrenzende telgebieden) en bleek uit de Sovon-tellingen dat de dekking plaatselijk onvoldoende was (teldekking). Het aantal actieve tellers wordt vaak genoemd als verklaring voor de hogere tellingen door de WBE's. In 2013 waren vijf Sovon-tellers actief die grote gebieden telden. Het aantal WBE-tellers bedroeg vele tientallen in aanzienlijk kleinere telgebieden (jachtvelden). Hoewel dit laatste zorgt voor een potentieel betere dekking, zorgt dit zonder validatie achteraf voor overtellingen door mogelijke verplaatsingen alsmede een grotere kans op dubbeltellingen van groepen die zich vlakbij de vooraf afgesproken grenzen bevinden. Een teller die een groot gebied bestrijkt heeft gedurende de dag zicht op mogelijke verplaatsingen en zal weinig "grensgevallen" tegenkomen.

4.1. Gezamenlijke telling WBE en Sovon

Om beter inzicht te krijgen in de achtergronden tussen de verschillen in getelde aantallen door WBE's en Sovon is door de Provincie Drenthe gevraagd om in enkele telgebieden gezamenlijk te tellen tijdens de telling op 19 juli 2014. Sovon-teller V.de Boer en WBE-teller J. Vrieling van WBE De Grensstreek hebben de steekproefgebieden ten zuiden van het Bargerveen en de telsector van dhr. Vrieling gezamenlijk geteld. Tijdens deze telling is gesproken over allerlei facetten van het telwerk. Belangrijke inzichten waren de goede terreinkennis van de WBE-teller, de ganzenplekken zijn bekend voorafgaand aan de telling. Hierdoor kan bijvoorbeeld

een insteek op een bepaalde plek betere telomstandigheden opleveren.

Afstemming voorafgaand aan de telling is bij deze WBE geen gemeengoed, de WBE-tellers leveren hun telgegevens aan en op basis daarvan wordt de teldekking bekend.

De telsector was de grootste van het jachtveld van dhr. Vrieling. In deze regio zijn de jachtvelden groot, de aantallen zomerganzen relatief laag en is er van grensgevallen (Ebbing et al 2014) weinig tot geen sprake.

Door invoer in het Fauna Registratie Systeem (FRS) zouden alle ganzen op stipniveau beschikbaar moeten zijn. Dit systeem was op het moment van de telling nog niet volledig in gebruik bij alle WBE's, maar zou in de toekomst kunnen zorgen voor een betere validatie na de telling (pers med. J. Vrieling).

Overeenkomsten waren tellen vanuit de auto, met op bepaalde plekken een insteek te voet om bijvoorbeeld een waterplas te kunnen overzien. Daarnaast worden de telgebieden volledig afgewerkt.

Tijdens de telling zijn ook de steekproefgebieden ten zuiden van het Bargerveen gezamenlijk geteld. Daar bleken relatief weinig vogels aanwezig te zijn, zodat het tellen van grotere groepen niet getest is. Wel bleken de Grauwe Ganzen die aldaar "normaliter" foerageren op voorspraak van J. Vrieling inderdaad in het Bargerveen te zitten.

Kleine afwijkingen van het landelijke telprotocol. Zowel de WBE-teller als de Sovon-teller telden alleen, in plaats van met meerdere personen.

4.2. Vergelijking gegevens WBE en Sovon

Het ontbrak tot 2014 aan vergelijkbare datasets waarbij voldoende details beschikbaar zijn om de WBE- en Sovontellingen 1 op 1 te kunnen vergelijken. Voor de telling van 19 juli 2014 in Drenthe was vooraf afgesproken dat er zowel stipgegevens beschikbaar zouden zijn van de Sovon-telling als van de WBE-telling. Op deze wijze zijn de aantallen in afzonderlijke telgebieden te analyseren en mogelijke verschillen te verklaren.

Helaas bleek na de telling dat de WBE's de gegevens niet op detailniveau beschikbaar konden stellen voor een vergelijking. De aantallen per soort, per WBE zijn voor dit doel niet toereikend.

5. Conclusies en discussie

De 30 getelde steekproefgebieden lijken representatief voor het volgen van de ontwikkelingen van zomerganzen in Drenthe. De dekking voor respectievelijk Grauwe Gans (93%), Grote Canadese Gans (80%) en Nijlgans (74%) is zeer goed tot redelijk te noemen. Deze dekking is gebaseerd op de Sovontelling van juli 2013 in heel Drenthe, daarbij zijn de percentages berekend aan de hand van de het aantal in de 30 steekproefgebieden in 2013.

Als er alleen naar de totalen wordt gekeken zijn de aantallen tussen 2013 en 2014 toegenomen voor Grauwe Gans (17,7%), Grote Canadese Gans (33%) en Nijlgans (35,5%). Deze toename is voor Grauwe Gans vermoedelijk reëel, er wordt een groot percentage van de in Drenthe aanwezige vogels geteld binnen de steekproefgebieden. Zowel Grote Canadese Gans als Nijlgans kunnen erg geconcentreerd voorkomen in enkele gebieden, het is mogelijk dat de eigenlijke toename minder groot is door bijvoorbeeld verplaatsingen van ruiconcentraties tussen 2013 en 2014.

De Grauwe Gans nam niet in alle regio's (figuur 2) even sterk toe, in De Onlanden en langs de Wapscherveense Aa was zelfs sprake van een flinke

afname ten opzichte van 2013.

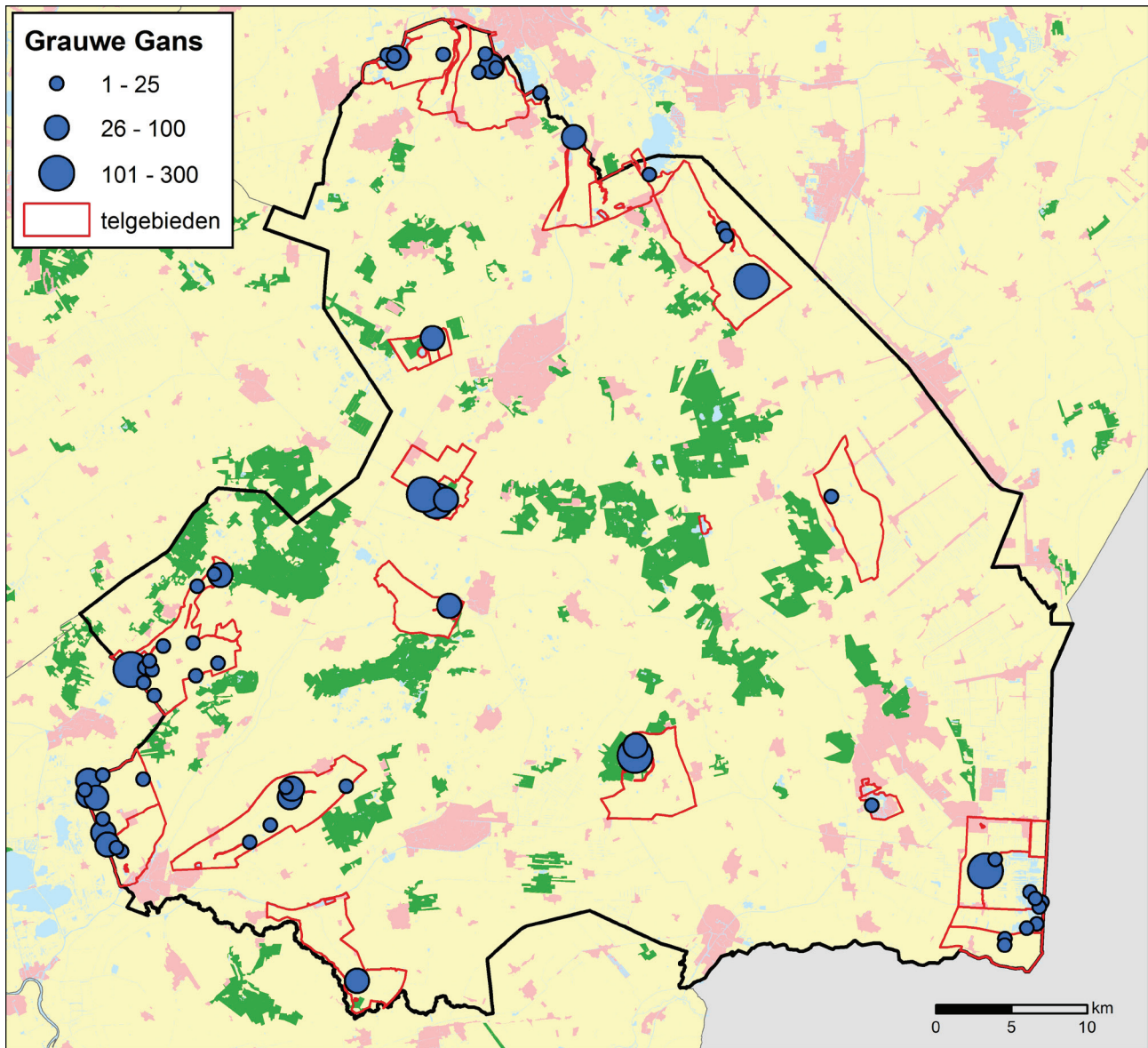
De verspreiding van overzomerende ganzen die uit dit onderzoek naar voren komt is representatief voor de verspreiding in de maand juli en waarschijnlijk ook de tweede helft van de maand juni in de betreffende 30 steekproefgebieden. Ze is niet geheel representatief voor de verspreiding in bijvoorbeeld april of mei en de vroege herfst (augustus, begin september). Ganzen ruien vaak geconcentreerd op plaatsen dichtbij water, en ook na de rui kunnen ze andere gebieden kiezen dan tijdens het broedseizoen. De verspreiding van broedende Grauwe Ganzen zoals vastgesteld tijdens broedvogelinventarisaties (van der Jeugd et al. 2006, archief Sovon) komt in grote lijnen overeen met de verspreiding die in dit onderzoek naar voren komt. Voor Grote Canadese Gans en Nijlgans geldt dat verspreid in Nederland concentraties ruiers aanwezig zijn. De herkomst van deze vogels is grotendeels onbekend. Ringaflezingen van vogels uit Duitsland en België geven echter aan dat ook vogels van buiten onze landsgrenzen de rui doormaken in Nederland.

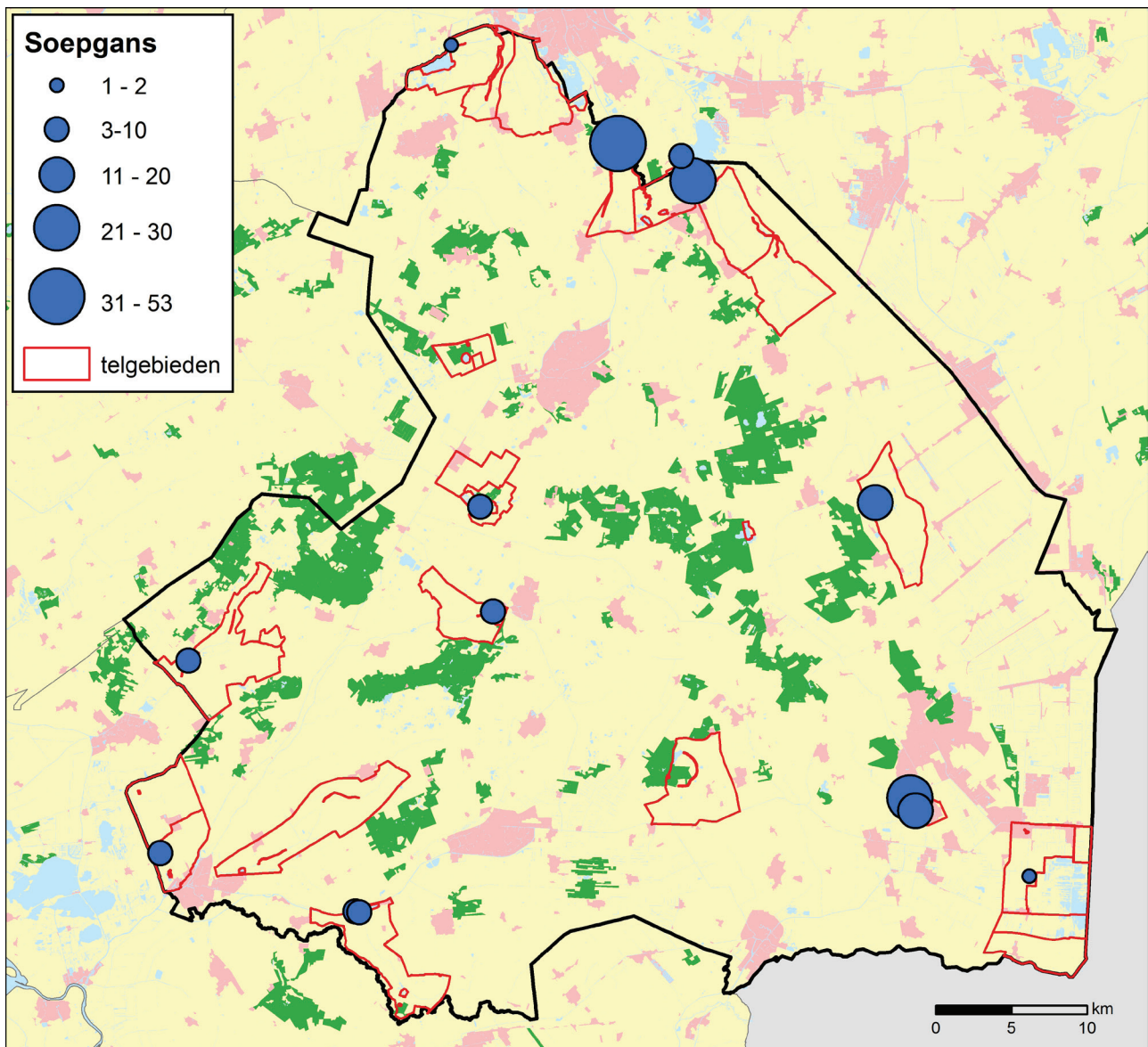
Literatuur

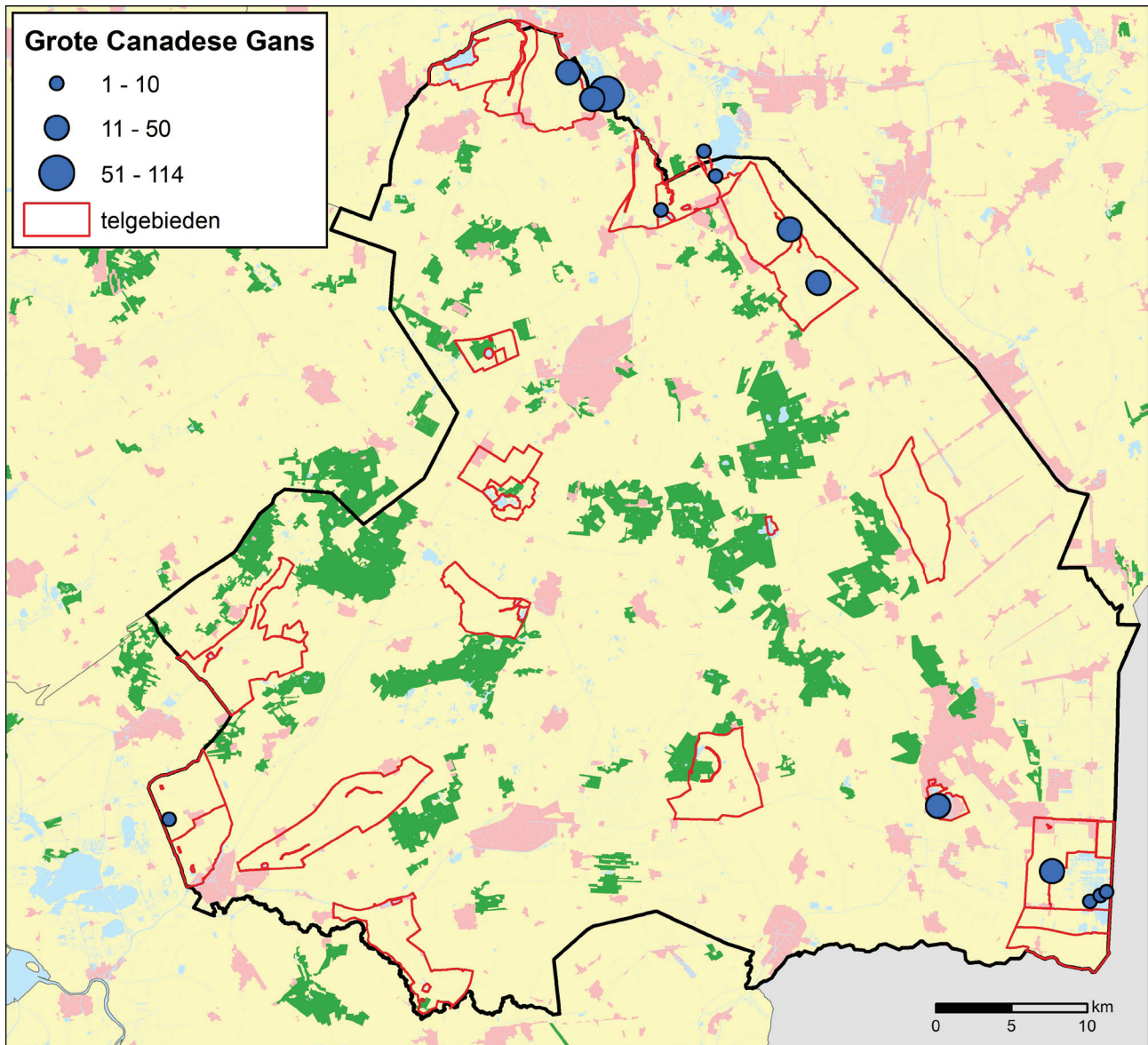
- DE BOER V. 2013. Zomerganzen in Drenthe in 2013. SOVON-rapport 2013/39. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- EBBINGE B.S., GOEDHART P.W., KIERS M.A. & NAEFF H.S.D. 2014. Betrouwbaarheid van aantalsschattingen van schadeveroorzakende watervogelsoorten. Deel 2 Watervogels. Wageningen, Alterra Wageningen UR (University & Research Centre), Alterra-rapport 2427.
- VAN DER JEUGD H.P., VOSLAMBER B., VAN TURNHOUT C., SIERDSEMA H., FEIGE N., NIENHUIS J. & KOFFIJBERG K. 2006. Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei? SOVON onderzoeksrapport 2006/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- VOSLAMBER B. 2011. Ontwikkeling broedpopulaties van de Grauwe Gans in Groningen. De Grauwe Gors 39: 150-154.
- LANDELIJKE TECHNISCHE WERKGROEP ZOMERTELLING GANZEN 2012. Protocol zomertelling ganzen, gezamenlijk protocol voor de provinciale zomertellingen van ganzen. April 2012.
- LANDELIJKE ZOMERGANZENTELLING 2009. Sovon/Alterra 2009. Databestand, augustus 2009.
- SCHEKKERMAN H. 2012. Aantalsschattingen van broedende ganzen in Nederland: een evaluatie en kwantificering van de onzekerheidsmarges. Sovon-rapport 2012/34, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
-

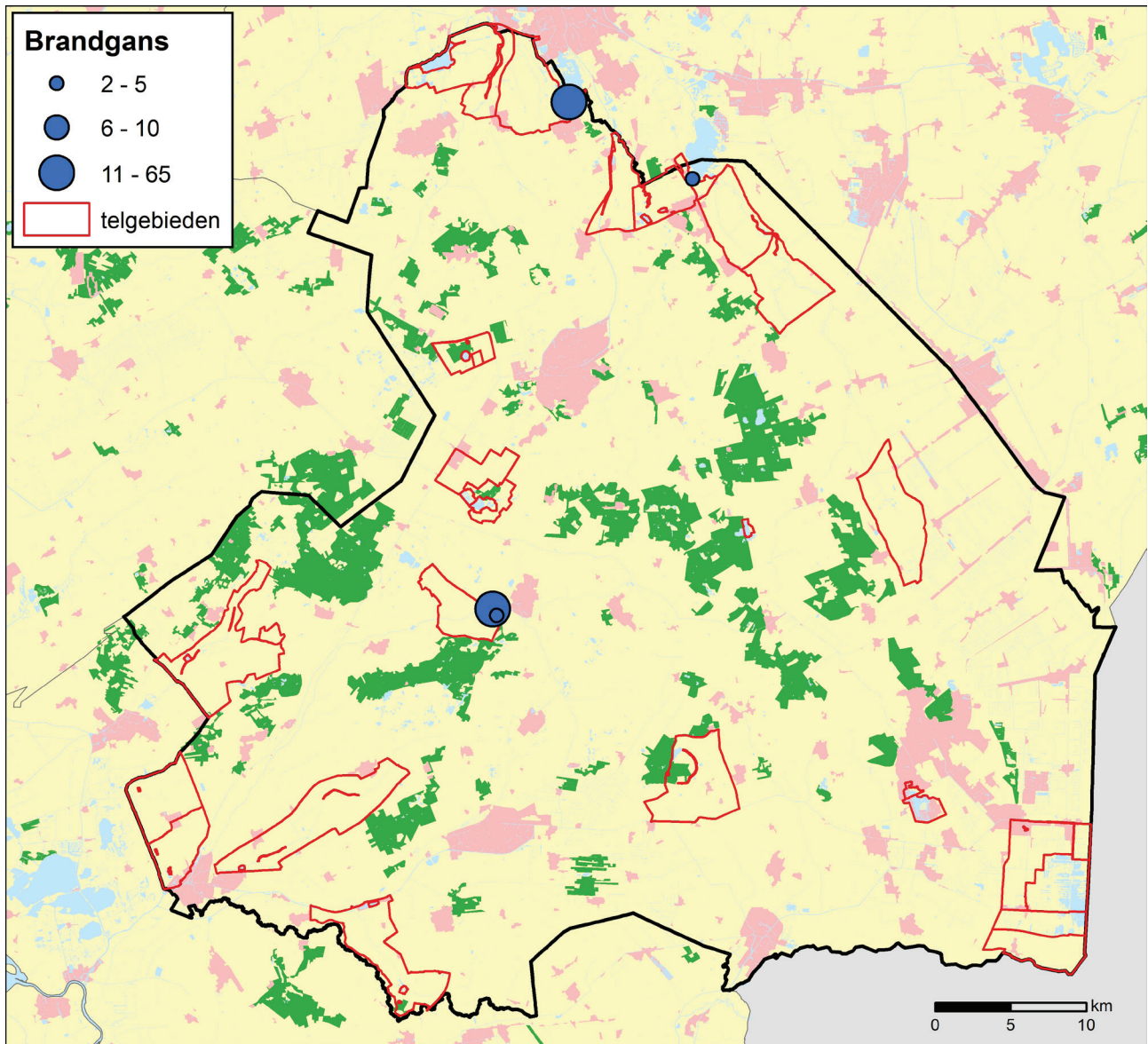
Bijlagen

Bijlage 1. Soortkaarten 2014

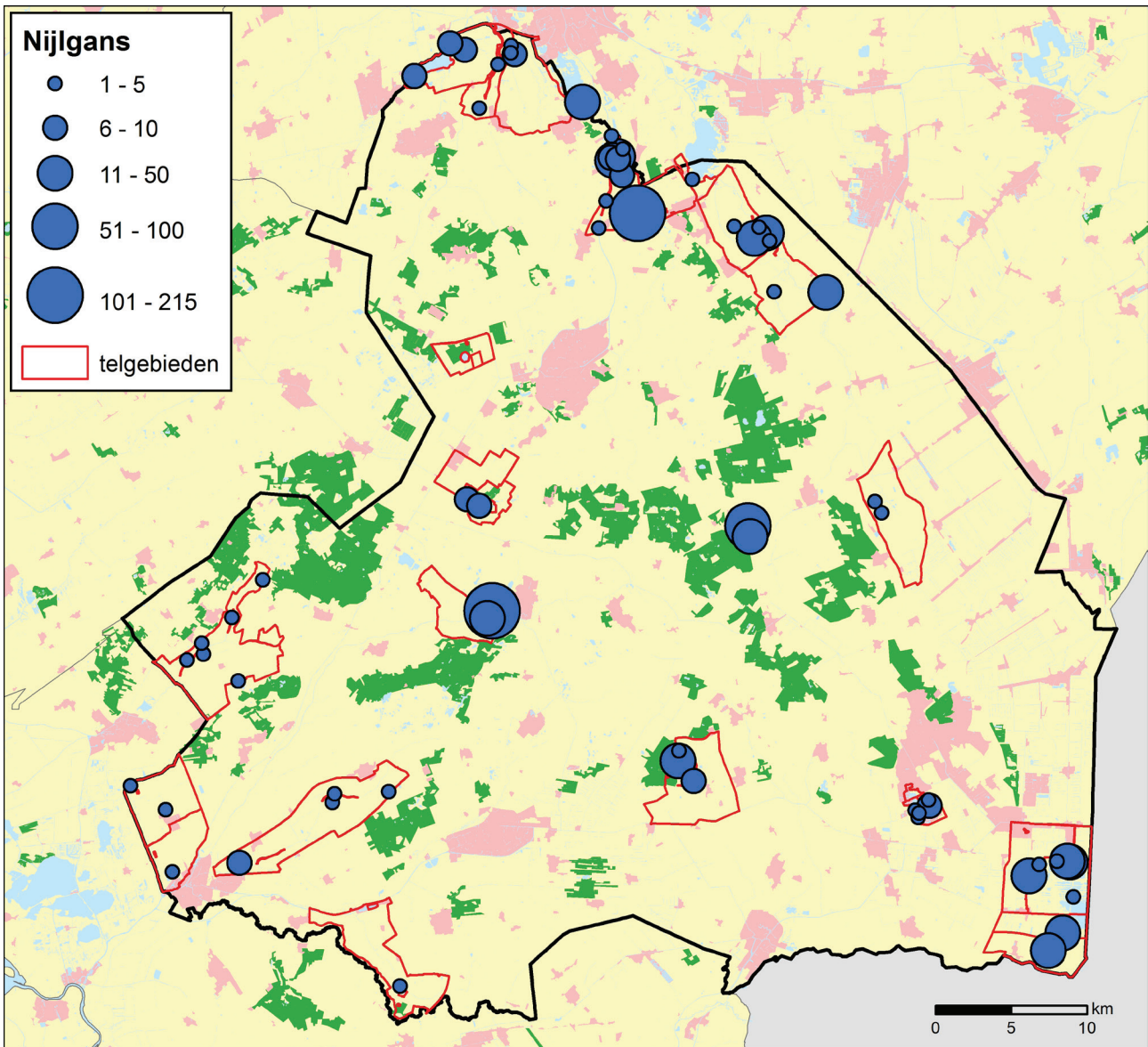

In opdracht van:

provincie Drenthe

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

